

bo zemljanu, kadar posega po tem hladilu, prizaneseno še z novim trudom.« — Umetniki, katerim naj ta nauk velja, si ga ne bodo zapomnili; stil jih bo zmotil in nepedagoška obilica podob, zlasti pa si ne bodo mogli predstavljati, kakšna bode pravzaprav pristna umetnina, o kateri zvedo samo, da naj bo nekaj m e h k e g a in naj h l a d i trudnega zemljana. Ali jim bo s tem pomagano? Če bi hotel, navadni zemljan, dajati take slikovite svete zdravnikom ali kmetom ali politikom ali čevljarjem, bi me upravičeno imeli za nadležnega človeka in bi sicer pri njih nič več in nič manj ne opravil, nego bom, navadni zemljan, opravil kot kritik pri umetnikih, toda s to razliko, da bodo ljudje kljub mojim svetom glede zdravstva in čevljev ostali svojih misli, medtem ko jim s slikovito oceno podtaknem lahko napačne sodbe o slovstvu. Kar se pa tiče Perkove sodbe same, je čudno, da je Ivan Cankar, ki se na te reči toliko bolj razume, kolikor se na druge premalo, označil tisto mehko in hladilno slovstvo, za katero se menda poteguje Perko, za »začetek šunda«, medtem ko o umetnosti sodi drugače: »Če hočem biti z umetnostjo sam, moram zbrati vse svoje sile do kraja, zato da sem umetniku brat.« In tudi to pravi, »da je umetnost najpredrzejši razmah človeškega duha, da je umetnost tisti jezik, v katerem se človek

pogovarja z Bogom samim.« (Dom in Svet, str. 184.) Zato naj se Perko ne pritožuje: »Vsako (pesem) sem moral brati dvakrat, da sem izluščil misel iz nje.« Bolje je vendar, da je misel prvič zaslutil in drugič našel, kot da je takoj prvič spoznal, da je ni.

„Slovenska satira“ je ocenjena v Casu na način, ki se temu listu ne poda. „Pohujšanje v dolini šentflorijanski“ je delo nezrele, blodne glave, toda kljub temu je dolžnost ocenjevalca, da razume, kar razumejo drugi, ki ne pišejo razprav o slov. satiri, in da ne zavija citatov. »O domovina, ti si k a k o r vlačuga, kdor te ljubi, ga zasmehuješ,« pravi Cankar; kritik odgovarja: »Torej slovenska domovina je vlačuga! Samo žal, da ga (pisatelja) ni nihče vprašal, zakaj se prostituira z vlačugo.« Tako se ne polemizira, kakor je nedostojno, če pravi: »Najbrže se je spomnil tedaj, da je ta golazen kupila že nad deset knjig Cankarjevih, od katerih je potem živel deset let!« Ko človek prebere razpravo, začne dvomiti, ali so avtorjeve besede »Drugih simbolov v igri ne razumem, ker so silno zagonetni, in ugank reševati ne maram, ker Cankar ni razpisal nobene nagrade za pravilno rešitev,« samo ponesrečen dovtip, kot več drugih, ali morda resnoba, ki jo sicer pogrešamo.

Sanje gospoda Povprečnika

o Deveti deželi

o Trinajsti deželi